

1 Tesalonike

Pauloŋe Tesalonike yengât akmâ Anutu mepaimŋe miep.

¹ Nâ Paulo akto galalogâtne Sila akto Timoteo nenŋe Tesalonike kepian gâtŋe Anutu Ewenenŋe akto Humonenŋe Yesu Kristo yâkgât kâmotyetŋe ye oloŋyegiat aregât kulem esenŋe ire kulemgoen. Yengât hin nâŋgân. Anutuŋe yengât okot âlep akyengimbo biwiyenŋe sândugeâkgât nâŋgân.

² O galalupne, ye hârokgât hokboâk hokboâk Anutu mepaimŋe mem ulilanŋmaen. ³ Amâ hingât. Ye biwiyenŋe Yesugâlân katmâ okot âlep aganmai aregât agak meme âlepŋe mem âgâmai. Akto Humonenŋe Yesu Kristo are lâmgom han biwi golâk manmai aregât âiâk âlepŋe memâk manbiâ biwiyenŋe bo hionŋmap. Aregât Anutu Ewenenŋe mepaimŋe memaen.

⁴ Galama nen hin nâŋgâmaen. Anutuŋe han kalem akyengim mem kepilâyegep.

⁵ Hain akyengiepgât pat âlep den mem arim makyengiennŋe den yânŋe bo agep. Are kârikŋe olop akto Heakŋe olop akto okot owâiŋe olop agep. Akto yengâlân malionân yengât akmâ siâ me siâ akmâ meyon are nâŋgâi. ⁶ Aregât agak memenenŋe meyi. Dâ areâk bo. Sop ain luâk siâŋe bâleŋe akyengimbiâ are hanâk dâm Anutugât den membiâ umatŋe kakyenân dondâ âgâambo Anutugât Heakŋe tân yengumbo okot âlep humo nâŋgâyi, aregât Humonenŋaet agak meme

akto nengât agak meme meyi. ⁷ Ye hain akmâ hâk hilâlâm dondâ nângâyi aregât benje hanâk dâm herone agi. Aregât Yesugât kâmolân gâtje Makedonia hânân akto Akaia hânân manmai arekne yengât pat nângâm agak meme yeje hainâk meyi. ⁸ Akto Makedonia akto Akaia areâk bo. Biwiyene Anutugâlân katmâ manmâ âgâyi aregât pat sambelem arimbo kepia bikne bikne hârok nângâyi, aregât yengât dengât âi lâuwâne bo memberen. ⁹ Akto nen pup pup yengâlân togoyion amâ den pat âlepne nângâm herone akmâ okot âlep aknengim manjan nenekmâ lâpio hepun yekmâ Anutu konok manman âlepne akto den bunje damunje are hoj bawa agani a hârok makmâ miawakbiâ sambelem arimap. ¹⁰ Dâ areâk bo. Anutune nanje momonânba olojdo agalep yâkne kuk bâlene miawakbiap aregât nengât moep aregât nen Yesugât kâmolân gâtje kugân bo kinbaen. Aregât yeje himbimânba purik katbiapgât lâmgom manmai.

2

Paulomanje Tesalonike yengât akmâ âi meyi.

¹ Galalupne, nen yengâlân togom makyengiennje bunje miawak yengiep are emelâk nângâyi. ² Akto ulik gulik Pilipi kepia ain ariyion ain umatne metne aknengiyi pat are emelâk nângâyi. Ainba Anutugât den pat âlepne are ye makyengiwerâm togoenne sop ainâk Tesalonike gâtje bikjande kuk bâlene humo aknengimbiâ hanâk dâm den pat âlepne makyengiyion aregât pat ye emelâk nângâyi. ³⁻⁴ Akto aregât lâuwâne makbe. Anutune nengât

nângât den pat âlepne arim makyenjiwai dâm hungun nengiep aregât luâkne nenekbiâ huraguâk bo dâm âmâ Anutuñe kambiam nenñe ekmap yâkne nenekto huraguâk dâm aregât den pat bunñe makmâ agak meme âlepneâk mem manmâ lau tu den bo makmaen. ⁵ Aregât ye lau tu den bo makyenjaminiongât pat are nângâyî. Akto hângât wan me wan bo egâlianminion are nengât Anutuñe nângâep. ⁶ Akto Kristogât âi luâk kotnenñe Aposolo nenñe âmâ Anutuñe nângâmbo huraguâkgât makyenjimaen. Dâ nen âmâ hain akmâ âmâ luâk bikñande akto yeñe kotnenñe mem agatbaigât âi bo mem makyenjaminion. ⁷ Gârâmâ nen âmâ âmbâleñe nananjlupyeñe yaiwâk damunyeñe akmai dop hainâk akmâ yaiguâk akyenjiyion. ⁸ Akto okot âlep akyenjim aregât Anutugât den pat âlepne are makyenjiyion. Dâ areâk bo. Yengât okot âlep dondâ nângâm aregât hâk biwinenñe yenjiwaengât nângâyion. ⁹ Akto nenñaet hâk tângogât âi kârikne mem manmâ hândâk hilâm hârok âi mem, “Tesalonike gâtñande sot me wan me wan nengimbiâ yengât wan me wan bo akbop.” dâm aregât âinenñaet puliñe nenâkâ sot wan puligoyion. Akto sop ainâk âi are hutñân den pat âlepne makyenjim malion are nângâi.

¹⁰ O Galalupne, nenñe ye biwiyeñe Yesugâlân kali yengât wan me wan akyenjiñe ârândân agep are ye akto Anutu nenekbiâ agak meme âlepneâk akto wan siâ bâleñe bo agep. ¹¹ Akto luâk siâñe nananjlupne damunyeñe akmap dop hainâk nen âmâ yengâlân ikiñeâk ikiñeâk ¹² nângâ nângâyene mem owâiñe ketugum biwiyeñe

heronje agâk dâm makyenjiyon. Akto Anutuņe damunyeņe akmâ ikinjaet manman âlepņân katyekbiapgât yenjonmap are luâk yânņande nânğayenğimbiâ bâliwopgât agak meme âlepņeâk mem manmâ âgâwei hain dâm makyenjiyon.

Tesalonike gâtņande umatņe miawak yenğimbo kârikņe akmâ kili.

¹³ Akto ulikņân Anutugât den makyenjiene ainâk den ire amâ den yânņe hain are bo dâyi amâ Anutugât den bunņe dâm meyi den irekņe ye biwiyene Yesugâlân kali yengât biwiyenân âi kârikņe memap. Aregât Anutu hokboâk hokboâk mepaimņe memaen. ¹⁴ O galama, Yuda luâk Yuda hânân manmâ Anutugât kâmolân gâtņe biwiyene Yesu Kristogâlân kali are yâk yengât kâmolân gâtņande bâleņe akyenğimbiâ hâk hilâlâm mendâi ye aregât pat nânğâm watbiâ yengât kepian gâtņande bâleņe akyenğimbiâ hâk hilâlâm hainâk nânğâm manmâ gayi. ¹⁵⁻¹⁶ Akto Yuda luâk biwiyene Yesugâlân bo kali yâk yengât pat makyenjiwe. Yâk yengât hakulupyene ulikņân Anutugât Propete yenğumbiâ moyi. Akto hinņe Yesu Humo gai kombiâ moep. Akto areâk bo. Hinņe Aposolone Yuda luâk bo manmai are makyenğimbiâ biwiyene Yesugâlân katbiâ henğemgo yekbop dâm wat nenekmai. Hain akmai aregât luâk âmbâle hârok bâleņe akyenğimai. Akto Anutuņe yekmâ bâin bâleņe akto dosayene humo aktâp dâm kuk bâleņe akyenğimbo umatņân mandâi.

Paulone Tesalonike yekberâm ukenņe nânğâep.

17 Gârâmâ galalupnenne, umatne arekne yengâlânba watnenekto hepunyektenne sop bâlensiâ yu aktâp. Are han biwinenne bo. Hâknennandeâk bâlâk manmâ mesak gosak agiongât yekbaengât nângâenne humo akto yengâlân togowerâm agion. 18 Aregât togom yekne dâm magion. Dâ nâmâ Paulo nune âmâ sop siân akto siân togowerâm dâre Niambiņe dâp tiginegep. 19 Gârâmâ nenne yengât nângâm mâruyenje akmâ kotnenne âgâkgât akmaen aregât hâmbâi Humonenne Yesu Kristo togomboân âmâ enemņân kinmâ âmâ yengât kambiam âlep akbaen. 20 Ye âmâ nengât egâlian gogâlean nenne akto yekâ nângâm âmâ herone marone nângâmai.

3

Paulone Timoteo hunğunaņdo ariep.

1 Galalupne, nen hain manmâ enem dewunyenje ekne dâm malion aregât bâin lâuwâņe bo lâmgoweren dâm nâ akto Sila netņeak Aten kepijan manmâ Timoteo yengâlân hunğun aņiot. 2 Akto galanetne Timoteo net olop Kristogât den pat makyenğim Anutu hoņ bawa aganmaengât hunğun aņdetne yengâlân togoep. Net Tesalonike kepijan gâtne biwiyenje kârikne kilâkgât Timoteo arim den sami makyenğimenâ biwiyenje sândugeâk dâm hunğun aņdetne yengâlân togoep. 3 Ye dâtne metne kakņân manmâ yeugewâigât Timoteo hunğunaņiot. Ye hin nângâi. Nen hârok nengâlân umatne hinare miawaknengimbo ârândâņ akmap. 4 Aregât akmâ nen ulikņân yengâlân manmâ den hin makyenğiyion. Luâk bikņande bugâņe

nenguwai, dâyon den are emelâk kârigiep a nângâi. ⁵ Aregât, “Ye gain gain mandâi? Biwiyenje Yesugâlân kârikje kindâp me Hâwât Amboje Bâleje yâkje hâwâtyekto den nenje hepunbiâ yân gem bo agep me?” dâre kambiamne indembo bâin ageine umatje iregât hirik dâm indânjân bam bâliwâigât Timoteo hungun anjere yengâlai togoep.

Timoteoje purikatmâ Tesalonike yengât pat Paulo maganep.

⁶ Wei galalupne, Timoteoje ye hepun yekmâ purik katmâ hinjeâk netgâlân togo hin maknetkiep, “Yesugât kâmot Tesalonike kepien manmai arekje okot âlep aknengim biwiyenje Yesugâlânâk katbiâ talep. Akto nengât nângâ nengimâk manmai. Akto nenje ye enem dewunyeje ekberâm agion yeje hainâk nen nenekberâm aktâi.” dâm maknetkimbo heroje dondâ nângâiyot. ⁷ Aregât ire âmâ umatjân manden akto bugâje nengumaiân nen âmâ biwiyenje kali hainâk katmâ mandâi den are nângâenje biwinenje kârikje ketugu nenekto kambiamnenje sândugeâp. ⁸ Aregât âmâ ye Humogâlân kârikje tatberâi âmâ benje nen gai âlepjânâk manberen. Âmâ nângâ nângânenje bo gulip akberâp. ⁹ Aregât nenje Anutunenjaet enemjân kinmâ âmâ yengât dondâ mârumaen. Akto hain akmaigât gain gain Anutu okot âlep humo wanmâ mepaimje mendenje bunje akbiap? ¹⁰ Aregât hilâm hândâk âi humo dondâ mem hin ulilanmaen, “O Anutu, Tesalonike gâtje yâkje biwiyenje kat katgât bâlensiâ yeukje akto âmâ nenje âlepje ârândânj ketuguwaen aregât

dâp hekat nengimenâ arim tân yengüwaen.”
 dâm ulilanmaen. ¹¹ Nen hain ulilanmaen aregât
 bikne amâ hin, Anutu Ewenenne akto Yesu
 Humonenne yâkne dâp hekat nengimbela âlepne
 dowâk yengâlân togowaen. ¹² Akto nenne okot
 âlep nângâ yengimaen dop hainâk Humonenne
 tânyengumbo okot âlep aganmâ akto luâk âmbâle
 yânnne okot âlep akyengiwei. ¹³ Aregât miawagâkgât
 biwiyene mem kârikne ketugu yekbiâp. Hain
 akmâ benne hâmbâi Humonenne Yesu are akto
 ikinne kâmolân gâtne ârândân manbai are olop
 peniangim ye akto nen menenekbiap. Sop ain
 âmâ Tesalonike gâtne yengât biwiyene Anutu
 Ewenenneaet dewunñân katmai are bunne
 akbiapgât ulilanmaen.

4

*Manman nenne ârândânâk yeâkgât damunne ak-
 baen.*

¹ Galama, den bânne ire makmâ kepikmâ Yesu
 Humonenne yâkgât akmâ makyengiennne nângâm
 heñgemgöwei. Ulik gulik agak meme Anutunne
 egâlianmap are mem manbiâ âmâ heronne akmap.
 Aregât keñne makyengiennne nângâyi. Nângâm
 mem manmâ âgâmbiâ unjak miawaktâp aregât
 dondâne mem âgâwei. ² Akto ulikñân Humonenne
 Yesunne wan me wan akñet dâmap yâkne wâtne
 aknengimbo keñne makyengiyion are nângâi me?
³ Anutunne agak meme âlepne mem manñet dâm
 yengonlep aregât luâkdâ âmbendâ bo hepun akmâ

ba anġa hanâk hanâk bo meyekbei. Aregât Anutuŋe nânġâmbo bo huragumap. ⁴⁻⁵ Akto kambiamyeŋe egâlian are âlepŋeâk kilâk dâm luâk âmbâle Anutu bo nânġâmai are biwiyenye hanâk hanâk egâlian akmâ manmai nen hain akbâen dâm kambiamyeŋe damunŋe akmâ manbiâ luâk yânŋande akto Anutu yâkŋe yekbiâ huraguwiapgât âmbâle membiâ huraguwiâp. ⁶ Akto Humonenŋande bâleŋe akmai areyengât umatŋe kutigitbiap aregât keiŋe makyenġiyion. Aregât galalupyenye bâleŋe akyenġiwâigât galalupyenâet âmbâle olop bo manbei. ⁷ Aregât keiŋe hin. Anutuŋe agak meme âlepŋe mem manŋet dâm nengonlep amâ agak meme are helen ketugunet dâm bo nengolep. ⁸ Aregât luâkŋe den ire hamianmai amâ luâk den bo hamianmai amâ Anutu ikinâet Heak yenġimap are hamianmai.

⁹ Galama, imâ den siâ. Emelâk galalupyenye hârok kambiam âlep yenġimai aregât keiŋe Anutuŋe makyenġimbo nânġâyi aregât gala okot âlep aganġenet dâm siâkâ bo makyenġiweren. ¹⁰ Akto yenye Yesugât kâmolân gâtŋe Makedonia hânân manmai are hârok okot âlep akyenġimai. Aregât nenŋe ye wan akmai are wârakmâ membiâ miawakmâ yembiapgât hain kulemgoen. ¹¹ Akto den siâ hin hâwâtyekmâ makyenġiyion. Bam gutmâ ariwai me togowai me kepiâ siân siân manmâ amâ den kot kamboŋ agak bâlâk bo akbei. Akto bâtyenande âi mem manbei dâm makyenġiyion. ¹² Hain akbiâ amâ Anutu bo nânġanmai yâkŋe yekbiâ ârândân akbiâp. Akto mop miawakyenġimbo bikŋande tân yenġumbiâ bo dâweigât makyenġiyion

are nângâm heŋgemgoweï.

Yesu togom mem agatnenekbiapgât den.

¹³ Galama, luâk âmbâle Anutu bo nânganmai yâk âmâ momo kârikŋe mombai aregât nângâm hame-wakmâ biwiyenŋe umatŋe akto hanyenŋe bokto indem tâgâiak akmâi. Manmâ indem kambiam bâle akmâ manmai. Dâ ye âmâ hain akbâigât siâkâ makyenŋienŋe nângâŋet. ¹⁴ Nen Yesu mondo hangombiâ sumânba agalep are nângâmaen aregât Anutuŋe Yesugât kâmot bikŋe mombiâ hanyenŋuyi are momonânba goanŋekto agatbiâ Yesu olop huŋgun yenŋimbo purik katbai. Aregât okot bâle bo nângâyenŋiwei. ¹⁵⁻¹⁶ Amâ hin. Humonenŋe maknengiepgât makyenŋien. Anutuŋe bâin dâm kot kondo aŋelo yenŋât humo konokŋe Anutugât lâmun waito mun humo indembo âmâ sop ain amâ Humonenŋe denŋe kârikŋande ikiŋe himbim hepunmâ gewiap. Dâ nen bikŋe boâk mombaenân âmâ Humonenŋe togowiap ain âmâ luâk âmbâle Yesugât kâmolân gâtŋe emelâk moyi arekŋe soŋ agatbai. ¹⁷ Hain akbiâ âmâ hamiyenân luâk âmbâle golâ bikŋe manbaen amâ yâk olop hamandat kâlegen ain mendu agum Humonenŋe togombo olowâk himbimân âgâm manbaen. Ain Humo olop dondâŋe manmâ âgâwaen. ¹⁸ Are âlepŋe. Bâin den irekŋe galalupyenŋe mem biwiyenŋe manmâ kârikŋe ketugu yekbei.

5

Yesu pututugâk togowiapgât biwi owâim kinbaen.

¹ Galama, Humonenne togowiap are lâuwâne makyenngienne nângânet. Humonenne Yesu togowiapgât sopne aregât keine emelâk nângâyi aregât den makyengim kulem esenne kulemgowaengât âi lâuwâne bo tatâp. ² Gârâmâ yenek yu nângâi are Humogât sopne amâ luâk kâmburâne hândâknân boâk nângâmbiân togomai dop hainâk ³ luâk âmbâle hândâk kâlegen manmai are, “Nen âlepne tatenne kambiamnenne sândugem âgâwiap.” dâmbiâ âmâ ainâk Humonenne purik kato hilip yenggu yengugât dopne dowâk yâk yengâlân miawakbiap. Akto âmbâle ne nanan memberâm hâk hilâlâm akmai dop hainâk umatne humo miawak yengimbo hepunakmâ bo ariwai. ⁴ Gârâmâ galalupne, ye hândâknân bo tatâi aregât luâk kâmburâne togomai dop hainâk Yesu purikkatbiap sopne are yâk bo nângâmbiâ miawak yengimbo otneyene ariwiap. Dâ ye âmâ hain bo akbai. ⁵ Ye âmâ hârok pagalenân akto dewutân manmai. Akto nen hârok omon me hândâk kâlegen bo manmaen. ⁶⁻⁷ Haingât luâk âmbâle yânne asin yeye amâ hândâknânâk yemai akto luâk âmbâle tu kârikne nem âmâ hândâknân gulip akmai. Nen hain akbâengât kambiam nenne damunne aktenne pâlâmne bo akto âmâ tu kârikne bo nendenne âmâ nângâ nângânenne hulan akbiâp. ⁸ Akto nen hilâmgât luâk âmbâle nângâm hengemgoenne kambiamnenne âlepneâk talâk dâm biwinenne Humogâlânâk katenne kinbiâp. Akto Humo olop âlepne maniâm. Akto tembe lokone, “Diñennân erânekbâi.” dâm diñenjaet peke luguakmap nen dop hainâk kambiamnenne âlepneâk talâk dâm

biwinenŋe Humogâlânâk katenŋe kinbiâp akto Humo okot âlep agaŋne. Akto tembe lokonŋe kautne kom hionbopgât dâm kautyenân irimut kârikŋe kaunmai nen dop hainâk nângâ nângânenŋe gulip akbop dâm Anutunŋe bunewâk heŋgemgo nenekbiap are miawagâk dâm lâmgomaen. ⁹ Akto Anutunŋe nen âmâ ikinŋe kâmot dâm oloŋnenekto Yesugât biwinenŋe kalion aregât kuk bo aknengiwiap. Hingât oloŋnenegep. Humonenŋe Yesu Kristo arekŋe heŋgemgonenekbiapgât oloŋnenegep. ¹⁰ Akto Humonenŋe Yesu Kristo arekŋe, nen yâk olop mannegât nengât akmâ moep aregât purik katmâ gewiawân mombaen me hânân manbaen nen hârok agatmâ yâk olop golâ manmâ âgâwaen. ¹¹ Haingât ye biwiyenŋe kârikŋeâk kinbiâp dâm maganŋi goanŋi akmai hainâk ye galalupyenŋe den âlepŋeâk makyenŋimbiâ biwiyenŋe kârikŋeâk kinmâ âgâwiâp.

Damunlupnenŋe yengât amukyenân manbaen.

¹² O galama, den siâ ire wârakmâ makyenŋienŋe nângânet. Humonenŋe arekŋe damunlupyenŋe katyekto kinmâ hutyenân manmâ âi mem Humogât keinŋe makyenŋim biwiyenŋe gulip akbop dâm den kârikŋe makyenŋimai yâk yengât yekbiâ bo gewiâp. Gârâmâ yâk yengât den nângâm amukyenân manbei. ¹³ Akto damunlupyenŋe âi memai aregât okot âlep akyenŋim lau lokoyenŋim hanâk amukyenân manbei. Akto yengât hutyenân kuk heŋgân miawakbop dâm gala aganŋim biwi konok akmâ manbei.

Konam bo akbaen.

14 O Galalupne, yengât den kârikne hin ye makyengiengât yengât hutuyenân luâk âmbâle siâ konam akbiâ makyengim kârikne ketugu yeknet. Akto luâk âmbâle wan me wan hârok hamep akmai are tân yengumbiâ biwiyene kârikneâk kinmâ âgâwiâp. Akto luâk âmbâle hâkyene yeukne aktâp are hainâk tân yengunet. Akto luâk âmbâle hain akmai are titnan titnan yaiwâk akyengiwei. 15 Akto luâk âmbâle bâlene akyengimbiâ âmâ hainâk bâlene bo akyengim âmâ âlepneâk akyenginnet. Dâ hin akbei. Sop ârândânâk agak meme âlepne akmâ gala akyengiwei. Akto bikne bo potatyekmâ âmâ luâk âmbâle hârok yengâlâk akbei. 16 Akto hokboâk hokboâk mâru humo akbei. 17 Akto hokboâk hokboâk Anutu ulilanbei. 18 Akto Anutune Yesu Kristogât akmâ nângât kâmot nâ mepaine membei dâm egâlianmap aregât wan me wan âlepne me umatne miawak yengimbo ainâk Anutu okot âlepaganmâ mepaimne membei. 19 Akto Anutugât Heakne kâlâp hinare are bo limbâpkowei. 20 Akto luâk âmbâle agatmâ Anutune wan me wan akbiap aregât den makbiâ ye den are bo hâkân akbei. 21 Akto den are miawakto yeâmâ hârok dowâk bo membei. Dâ hin akbei. Den are nângâm hengemgom ire âmâ âlepne ire âmâ bâlene hain dâm den potatbei. Hain potatmâ den akto agak meme âlepne pañâk mem manmâ 22 den bâlene akto agak meme bâlene hepunbei.

Den bâine.

23 O Galalupne, nenne yengât Anutu hin ulilan den, Anutune kambiam nenne mem âlepne ketugumbo sândugemap yâkne meyekmâ

ârândân hârok ketugu yekbiâp. Hain akto benne Humonenne Yesu Kristo are purik katmâ lâuwânne togowiawân han biwiyenne âlepneâk kindo ekto ârândân akbiapgât ulilannden. ²⁴ Akto Anutunne oloŋ yekmap arekne âmâ ârândânâk hârok akmap aregât wan me wan hain miawak yenŋiwiap.

²⁵ O Galama, yenne hainâk nengât Anutu ulilanbei. ²⁶ Akto ye hârok gala konok akmâ lokom manŋan akbei. ²⁷ Nâ Humogât kârikŋân kinmâ hin maktân. Ye nâ yu kulengoân ire mem âmâ hainâk Yesugât kâmolân gâtne hârok oyanbiâ nânŋâwei. ²⁸ Akto Humonenne Yesu Kristo arekne damunyenne akmâ okot âlep akyenŋiâkgât ulilanmaen.

Yusugât Pat Âlep Den
The New Testament in the Timbe Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Timbe long Niugini

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Timbe

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

03f82704-6ad1-5094-a78e-e240d9f2d4f8